

I. N. D.

RHETOR MUSICUS.

Seu

SPECIMEN ACADEMICUM,

De vi & usu MUSICES

In RHETORICA,

Favente Amplissimo, Celeberrimoq; Ord. Philos.

In inclusâ Reg. Acad. Aboënsi,

SUB

AUSPICIIS

CHRISTIERN ALANDRI,

Eloqv. Rom. Professoris, Præceptoris mei
honoratissimi.

ERUDITIS,

Publicè ventilandum,

Die 18 Aprilis Anno CHRISTI 1703 In Audit. Maximo,

Modeste exhibitum

â

SAMUELE PREUTZ,

Exc. Jo. Wal.

Exr. Jonas Mendanier

In
DEUM, & REGEM,
Fidelissimo VIRO,
EPISCOPO, & PRO-CANCELLARIO
Aboënsi,

DN. PATRI, *Reverendissimo & Magnificentissimo,*

Doct. JOHANNI
GEZELIO,

DOMINO, PATRONO, ac PROMOTORI
meo Maxumo.

S:Æ R:Æ M:TIS

Fido Viro,
ET COMMISSARIO STATUS,
Nobilissimo Domino,

GEORGIO Balrave

Patrono Optumo.

S:Æ R:Æ M:TIS

Fido VIRO,

Generosissimo ac Nobilissimo

DOMINO,

DN. S V E N O N I

Denonmarck/

Summi Regii Fennorum DICASTERII VICE-PRÆSIDI EX-
cellentissimo. DOMINO meo Benignissimo.

INCLYTÆ CURIÆ Aboënsis

CONSULI,

Amplissimo & Spectatissimo,

DN. ANDREÆ **A**brtg/

Patruo suo Carissimo.

IGNOSCI
DOMINI,

inter spem & metum hæsitant
mihi; Ignoscite inquam, quod
in humilissimæ venerationis do-
cumentum, pagellas hasce NO-
MINIBUS VESTRIS dicare

audeam. Tremat mea Musa, siletque, quoties
cultum, quem dignitatibus meritisq; VESTRIS
debeo, ruminor; Quoties favorem inclutum, be-
neficiaque, maxime à TE, REVERENDISSI-
ME DOMINE, in me & alios innumeros, cu-
mulata perpendo, adeo ut jure meritoque felices

nos

nos dicam, quod ex providentia **SUMMI**
GUVERNATORIS, TE EPISCOPUM
& **PRO-CANCELLARIUM** nacti simus, cujus
summa merita, quemadmodum non modò extol-
luntur ab omnibus harum Regionum, sed etiam
celebrantur ab exteris, ita devotâ animi reve-
rentiâ agnoscimus singularem amorem, quo Li-
teras Literatosque prosequeris; ut **TE PATRO-**
NUM sicut autoritate pollentem, sic voluntate
propensum, & accepisse gaudeat, & quam diu-
tissimè habere optet hæc *Academia* nostra
Aboensis. Ast, **DOMINI!** merita **VESTRA**, cum
in omnem Rempublicam, tum memet, quæ
ad tantum numerum surrexere, ut animum
quamvis gratum & promptum inveniant, impos-
sentem tamen relinquant, ingentes quidem ex-
postulant laudes, & non modo laudes, sed &
præmia, *Vah!* quid remunerem? cum omnia mea,
meque adeò ipsum **VOBIS** debeam, etiam hoc,
quicquid est munusculi à me, haud immeritò
VOBIS debere me ingenuè fateor. Singularem
po-

porrò nomine TIBI, GENEROSISSIME DOMINE VICE-PRÆSES, utpotè super vastam eruditionem omnigenam, sic *Musica* etiam ad modum subtilissimum claro, ut vix sit alius ejus magis artis magister. Mirari ergo desinite DOMINI, quod dubitationibus rejectis, eadem à VOBIS implorare ausus sim, quò illorum, non minus in beatum Patrem meum, quam dilectissimam Matrem, adhuc in vivis existentem, à TE potissimum, NOBILISSIME DOMINE COMMISSARIE STATUS, prosectorum, participem me & posthàc fieri sinatis. VESTRA erga me merita, nulla unquam dies, nulla temporum vetustas, nec casus ullus, neque fortuna, oblivione delebit. Supplex igitur offero, exilem hunc sterilis Juventæ fructum, vileque munus, in perpetuam, & nunquam intermorituram beneficiorum in me collatorum memoriam; felix munus, si in propensas manus venerit; felicissimus ego, si gratum munus. VOS DOMINI, non munere hoc,
fer

sed majori & meliori digni. Proinde, ut quantum velim, non præstem, admittite jam, quantum potuerim, majora meriti, & sic, ut majora præstem; Accipite ergo eum in VESTRA clientelâ, qui se non solum, pro VESTRA VESTRORUMQUE salute indefessas preces ad OMNIPOTENTEM fundere velle proficitur, sed & post cineres, si fata tulerint, NOMINA VESTRA celebrabit. Interim servet VOS longum DEUS, VESTRIS, mihi, aliisque,

Vovet, & Vovebit, dum Vixerit,

REVERENDISS: TUÆ PATERNITATIS,

Et

INCLUTORUM VESTR: NOMINUM

Devotissimus Clientulus

S: P: 12

In
FACUNDIÆ MUSICESQUE CONIUGIUM,
Eleganti Dissertatione
adumbratum,
ab

Utriusque Artis scientissimo, Humanissimo

DN. SAMUELE PREUTZ,

*Træicii quondam fuit hac sapientia vatis,
Hæc quoque Dircai, jungere verba modis,
His movet ille ornos, studiosque ferasq; refrenat.
Alter Cadmeum vindicat arce forum.*

*Hanc morem ex illo desuetum tempore desles,
Et renovatum iri Calliopa negat.*

*At qui grande vales quantum linguæque modisque,
PREUTZI, morentem spes revocare jubet:
Mercedemque feres, quam tu miraberis olim,
Cum frontem lambet laurus amica tuam.*

Amicâ sed festinâ manu
scribeb.

TORST; RUDEEN.

Ad

Juvenem, literis & moribus μουσικώτατον,

IN

RHETORE MUSICO
disputantem,

DN. SAMUELEM PREUTZ,

Popularem meum integerrimum.

Ερπιάδης κῦδ' ἔφερε καὶ μέγ' ὄνειρε ἀοιδῆς
 Λυδιδάκτ' ἔων ᾧ μὲν εὖδ' ἐν Φρεσὶν οἶμας

Πανπίας ἐνέφυσεν, εἰκα δὲ οἷ τ' ὀτρύνειδων,

Τάτω γὰρ Ὀδυσσεύς, δῶ ζῶν καὶ γέ χολωθείς,

Τοῖς μνηστῆρσι οἱ μὲν λυγρὸν πῆμον ἐπέσπον,

Ἀλλὰ γέ περπιάδης τότ' ἐλύσκαζε κῆρα μέλαιναν,

καὶ Φόρμιγξ μὲν τῷτο ἐρύσσειτο καὶ ἐσώωσεν,

Ταῦτα περπιάδης· ἀλλ' ἐρψυχόρη μάλ' ἀγλαῖα

καὶ ἐτέραι Μῶσαι καὶ Φοῖβω πᾶς ἀτάλαντος,

τὴν αὐδὴν, ἔπειτα ὡς πρὸς ἀρμύγρᾳ μελίζων,

ὥς σὺ διογενὲς ΠΡΕΥΤΖ δέλῳ σῇ ἐνὶ φρεσὶς,

τῶν τέχνης αἰεὶ καὶ πύτνιον ἔσπεται κῦδ'.

CHRISTIERN ALANDER.

Ad Virum - Juvenem,

Politissimum, & humanioris doctrinæ
scientissimum,

DN. SAMUELEM PREUTZ.

Amicum sincerum, & dilectis-
simum.

*Acra Novem, vobis facit en solennia Musa,
PRTZIIUS ingenui cernite scripta Viri.
Tu simul ut junctis concordent carmina nervis,
Qui facis, hic adsis, Delphice noster amor.
Ille tuae interpres SAMUEL Castissimus artis,
En laudes loquitur, Rex pataræ tuas,
Nec minus hic Citharam pulsare est doctus acutè,
Quam suadeæ dulci callidus ore loqui.
Threnicum spectes hic Rhetora laude vehendum,
Hunc una ex trinis ter soror alma Colit.
Doctos hinc meritò pergas ornare capillos
Daphnide, quam flammæ fecit Apollo tuas
Sic canet assiduò laudes tibi gratus alumnus
Et tanget tremulam sedulus usque chelyn.*

Gratulabundus scripsit

S: Tigerstedt.

I. N. S. S. T.

CAPUT PRIMUM.

Natales vocum seu originem
indicans.

MOMENTUM PRIMUM.

REpræsentaturo mi-
hi Rethorem Musicum, seu Musice
vim & usum in Rhetoricâ,
statim vocum genuina signifi-
catio, sollicitudinem ingerit.
Constat autem *Rhetorem* appel-
lationem suam sortiri, ab artis
officio, vel â *dicendo*, quod
Græcis est in Infinitivo, *ῥηεν*, undè benè dicendi
peritia Rhetoricè dicitur. At non planè tamen con-
venit inter omnes, quæ illa vox sit, â quâ, tanquam
fonte, Rhetoris vocabulum derivetur. Græcus qui-
dam Scholiastes, duplex erymon adducit his verbis:

A

ῥητω-

ῥητορικὴ δὲ εἴρηται, ἡ τοι δὲ τοῦ ῥυθμοῦ λέγειν. ἡ δὲ τοῦ
 συνηγορεῖν τῷ νόμῳ. ῥήτραν γὰρ τὸν νόμον φασὶν οἱ δωριεῖς.
 Putavit enim is interpres, huic arti nomen esse im-
 positum, vel à Dorico vocabulo ῥήτρα, i. e. *Lex*, quia
 legibus patrocinetur, Dorientes enim *legem* vocant
 sic, sane & Lycurgus leges suas sic vocabat, ut in
 ejus vitâ docet Plutarchus. Item in Apophtegmatis
 laconicis. Vel quæ passiva ac vulgaris magis opinio
 est, à ῥέω, i. e. *fluo*, quia ejus artis beneficio & mu-
 nere, fluminis instar procurrat oratio. Huic rei
 firmandæ facere videtur Homericum illud de Nestore
 Iliad: Α. τῆ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέει ἀνδρῶν
 cujus à linguâ melle dulcior fluebat oratio: Et Tullius.
 l. 2. Acad. quæst: scripsit, Aristotelem fundere aure-
 um orationis flumen. Alii dictum volunt ab εἶρω,
 i. e. *dico*, quia docet bene dicere, Sed Etymologia
 hæc minus est vera. Nam εἶρω quidem, quia Præ-
 terito destituitur, mutuari illud cogitur ab ἔρω,
 undè ἐρήτωρ non ῥήτωρ ἀναλόγως diceretur. Verum
 tamen à ῥέω, quod *fluo* significat, foret ῥεύτωρ, &
 ῥεύτωρικὴ, quod verbalia ostendunt: ut sunt ῥεύμα, hu-
 mor affluens, ῥεύσις, fluendi actus, ῥεύσος, fluidus,
 Quare planissimum est omnino à ῥέω vel dico ve-
 nisse, non illo integro, de quo ante vidimus, sed
 alio κατ' ἀφάρεσιν posito, pro ἔρέω, à quo itidem
 ῥῆμα, ῥῆσος ῥήτις aliaque; Certè hæc Etymologia
 propria voce exprimit naturam Rhetorices, quia
 est ἐπιστήμη ἔνδεξις, scientia bene dicendi, ut eam
 de.

definiunt Stoici apud Laërtium in Zenone, & sunt ab hoc *ῥέω, ῥήτωρ, ῥητωρικός, ῥητορικὴ*: à quo Syris ars hæc vocatur *רְהֵטָרָה* *Rehetara*. Notamus præterea discrimen illud, quod vulgo faciunt inter *Rhetorem* & *oratore*: Quamvis enim promiscuè sumantur, interim tamen differunt propriè loquendo, *objecto* & *effectis*. Et est *orator*, qui in judiciis & concionibus causas agit, & accommodatè ad persuadendum potest dicere. *Rhetor* vero, qui bene dicendi præcepta tradit, collectim dicam: *Rhetor* in theoriâ; *Orator* in praxi semper ferè versatur.

MOMENTUM SECUNDUM.

Alterum vero tituli vocabulum *Musices*, quod attingit, Musicum dicitur, quicquid à Musis nomen habet. Hinc Horatius *solers lyre musa* dicit. Et Phornutus *καλεῖται ἡ μῦσαι ἀπὸ τῆς μεΐαδος, ὅ ἐστι ζήτησεως*, i. e. *appellatur musa ab inquisitione*, hæc enim artes, quæ p̄r musas significantur, peperit. Sunt etiam qui à convenientia, seu nexu Disciplinarum & Encyclopædia, ut dixere veteres, musas quasi *ὁμοιῶσας* dictas volunt, & multi alii, qui variè de hujus significatione judicia tulerunt, quorum nec nos piget. Verum tamen (ut apertius loquar) putamus nos Musicam, ipsasque Musas provenire hebræa voce *מוֹסָר* *Musar*, seu *Mosar*, quæ disciplinam denotat, unde Doricè *μῶσα*, pro qua *μῦσα*, Musarum enim nomine, omnes artes liberales continentur

tur, præcipuè tamen Poësin & Musicam designarunt. His quippe artibus, pueri omnium primò & adolescentes imbuebantur, fuerunt enim apud Thespientes, Musarum ludi, qui Musea dicti sunt: in quibus proponebantur cantilenarum & harmoniæ præmia victoribus. Has Musas Deas fuisse, sacrorum conviviorum, quæ fiebant per lustrationes, & solennitatum, & omnis lætitiæ præsides, significabat Orpheus ita in hymnis:

αἱ τελευτὰς θνητοῖς ἀνεδείξατο
μουσοπλήτουις

*Ritè viris quo ostendistis convivìa
sacra,*

Has itaque; Musas, non harmoniæ solum Musicæ rationem, habere arbitrati sunt antiqui, sed etiam componendorum morum, temperandorumque; animorum in immoderatis perturbationibus. Nam qui Musicæ & Poeticæ facultatis studiosus sit, is fermè libidinosus & inurbanus non esse solet, cum omnia vitia, otium & inscientiam, non verò disciplinarum studia comitentur. Inde accidit, ut Musicam divinam scientiam crediderit Pythag: cujus ope, possent animi mortalium ab impuris cupiditatibus refrænari, & mores componi, resque humanæ à mente divinâ, & cælestibus corporibus gubernari, atque planè omnis in quâvis facultate præstantia, cælitus demitti.

MOMENTUM TERTIUM,

Propius are erit perpendere, *Musicam* & artem *Comicam* notare, ut in illo Terentii Prolog: Phorm: *In medio omnibus palmam esse positam, qui artem tractant Musicam*; periphrastikōs dictum, pro fabulas & Comœdias conscribere. Item in Heaut: Repentē ad studium hunc se applicuisse musicum. Nec aliter Apulejus inquit: audi tu, quid homini magnificentius potuit evenire? per quam prudentiam sapientiamque disceret, numerosque orationis metiretur, ac modos faceret; fieretque totus ipse modulatus & musicus: Censuerunt enim ex majoribus nonnulli, nihil omnino posse fieri rectē, quod Musicæ rationi, non aliquā parte conveniret, nihilque tantopere in moribus valere hominum informandis, quam numerorum concinnitatem, & vocum fidiumque harmoniam, ad quarum modulationem, omnes, & animi & corporis motiones, componerentur. Denique prisci *Musicam*, humanitatem *Literarum* dixerunt, Teste Budæo: quā ingenuos hominum docebant otium & ignaviam contemnere, animumque recreare.

CAP.

CAPUT SECUNDUM.
Effectum Musices & concen-
tus harmonici vim per-
stringens.

MOMENTUM PRIMUM.

De Musicæ vi, quid Hi-
storiarum monumenta perhibent, sin-
gulatim recensere, nec volo, nec pos-
sum, singula autem omittere, prout haut possum,
itâ nec Debeo; hæc itaqve accipe, quæ Pythagoræ
Discipulis, Damoni, Asclepiadi, & Ilmenia tribuunt: quorum *hunc* vi suæ Musicæ, Ilchiadis dolo-
res Sanasse ajunt, *illum* ferventis vulgi seditiones,
crebro cantu compescuisse. *Istum* ebrios atque
petulantes, ad temperantiam, modulo graviore re-
duxisse. A Græcis sancitum fuisse, ut animorum
atque corporum morbi, ad modulos lyræ curaren-
tur, testis est Martianus; ejusque rei documentum
præstitisse Thaletem Cretensem memorat, dum ci-
tharæ svavitate fugarit pestilentiam; mitto Terpan-
drum & Arionem, qui Lesbios, â gravibus morbis,
cantu

cantu liberaſſe dicuntur. Hierophilum Muſicis
 numeris ægrorum venas penſiculantem, Xenocra-
 tem Lymphaticos à dementiâ, modulis carminum
 vindicantem, & alios, qui tantam Muſicæ vim adſeri-
 bunt, ut etiam ſurdis auditum reddidiſſe viſi ſint,
 undè præcinere quoque ſolitos legimus, qui ægris
 remedia præſtarent. Plura de morbis non addo.
 Sed nec minorem ſe obſervariſſe harmoniæ vim in
 Republ: ſcribit Ariſt: l. 7. & 8. Polit:; etenim cum
 mirari omnes haberent, quamobrem ſoli, de omni-
 bus Arcadibus Cynethenſes, tam feroces ac barbari
 eſſent, primus omnium Polybius, propter deſertum
 Muſicæ ſtudio, id illis accidiſſe animadvertit, cum
 ſanctiſſimis majorum legibus accuratè caveretur, ut
 omnes Cives ad annum uſque trigeſimum, in id ſtu-
 dii diligentèr ſincumberent, quâ quidem ratione,
 primi legum lares, ſapienter Arcadiæ populos,
 naturâ feroces ac barbaros, ut qui montes in cole-
 bant, ad humaniorem & mitiorem vitæ cultum per-
 traxerunt; Bodin; l. 4. de Republ. c. 2. hinc Or-
 pheo & Amphioni, id tributum legimus à Poëtis,
 quod ſvaviſonæ teſtudinis concentu, fera hominum
 corda mitigarint, agreſtes mores expolierint, & di-
 ſperſos vagosque mortales, in cœtum unum con-
 gregarint. De illo nimirum Orpheo, quem etiam
 Virgil: ornat, *mulcente tigres, & ſiente carmine qverens*:
 Horat: ita canit:

*Sylvestres homines Sacer interpretsque deorum
 Cadibus & victu fædo deterruit Orpheus:
 Dictus ob hoc lenire tigris, rapidosque leones;
 Dictus & Amphion, Thebana Conditor arcis,
 Saxa movere sono testudinis, & prece blanda,
 Ducere quo vellet. - - - - -*

Non quod hic, vel ille, flumina cantu stiterit, animalia ratione carentia, vel ipsa etiam Saxa lyra attraxerit, sed quod affatus suavitate, homines rupium incolas, & incultis moribus agrestes, & gentes sine rationis cultu barbaras, vel saxorum instar immobiles, cantu, ad sensum voluptatis, & ad obsequii Civilis pellexerint disciplinam: ut non inconvenienter hoc loco, ad Musices vim & potestatem accommodari possit, quod de humaniorum artium disciplinâ, Ovidius, tanquam ex tripode edidit: *Emollit mores, nec sinit esse feros.* Hinc est, quod Diogenes Cynicus, carpere solebat Musicos, qui cum lyræ chordas congruenter temperarent, animi tamē mores inconcinnos habebant. Similique mordacitate Isidorus Cynicus, Neronem transeuntem, in publico clara voce corripuit, quod nauplii mala benè cantitaret, sua malè disponderet, quia nulum in vitæ tenore, temperamentum adhibuit. Fuit enim Nero, fidibus ad insaniam usque oblectatus,

&

& in theatris musicâ decertavit, non sine majestatis imperatoriae dedecore & ignominia, unde & nummos lyrae notâ percussit, & statuas sibi citharae dico habitu posuit. Pier: in Hieroglyph. utque adeò vero, omnis habitus animi, harmonico concentu gubernatur, ut & ad bellum progressui, iterumque receptui canatur, cantu & excitante, & sedante virtutem. Et quod mirere, magis Lacedaemonii etiam ad lyram citharaeque Sonum quam pratorum dictionem acies instruebant, ad eamque modulationem, pugnam solebant inire; Achillem certè inter arma pulsasse lyram ferunt manibus Hectorem occisuris, & Alex: Mag: Artigenide tibi-cine modulante, usque adeò exarsisse dicitur, ut concussis armis, proripiens se è mediis epulis, manus in astantes intenderet, illectus sono bellico, verum esse ostendens illud Laconicum: *Urget enim ferrum, scitè fidibus canere.* Idem brevi post, molliori sono, & mitiori cithararum ictu, ab armis ad epulas revocatus, non levio-rem cantus Musici vim comprobat.

MOMENTUM SECUNDUM,

Hisce positis, dispicere animus est, num reverà effectus illos Musica antiquorum obtinuerit, an verò fabulosum censerì omne illud debeat? Fatemur, non deesse etiam inter egregios Musicos,
B
qui

qui hoc factum esse credant, ex Græcorum saltim
jactantiâ ortum habuisse, & parte tenus ad famam,
quæ vires acquirit eundo, nihilque tacere didicit,
referendum esse. Sunt etiam, qui hæc talia, non
Græcorum jactantiæ impurant, & mendaciis, sed
in illius ætatis homines referunt, quos adeo stu-
pidos & rudes fuisse ajunt, ut quicquid audirent,
& viderent, mirarentur, undè etiam à quâlicum-
que melodiâ faciliè quo velles, moveri potuisse, ex-
stimant, atque idcirco negant Græcos ita præstan-
tes in Musicâ fuisse, quales vulgo existimantur. Im-
primis quidem fateor, Græciam esse fabularum fon-
tem, & quasi Oceanum; fateor etiam, multos har-
monix effectus minores esse potuisse, quam vul-
go jactantur, videmus enim temporis successu, res
quæ narrantur, plurimum amplificari. Nihilomi-
nus tamen, sicut certum est, easdem res interdum
etiam minui; ita nec incertum, inter Græcos, præ-
stantes admodum tibicines, fidicines, & citharæ-
dos, inventos esse, qui ita psallerent, ut homines
ad hoc aut illud pathema commovere possent,
sive melioribus quam nunc, sive deterioribus instru-
mentis uterentur. Rudes autem & ignaros fuisse,
videtur incredibile, cum omnes contra ad unum
fermè contendant, omnium artium, & scientia-
rum naturalium fuisse peritissimos. Enimverò quis
Apelle pictor excellentior? Ptolomæo quis major
Astro-

Astronomus? Apollonio Geometra præstantior? quisque Archimede mechanicus admirabilior unquam apparuit? Vis viros Eloquentiæ, laude insignes? apud prophanos Demosthenem; apud sacros Crysostrum obsecro contemplare. Neque Musicam excipere potes, vel existimare, non ita eos concentuum, ut aliarum rerum scientia, valuisse, quandoquidem harmonia nihil fovet præter id, quod à Rhetoricâ, Physicâ, Arithmeticâ, Gometrica, atque harmonicâ proportionem mutuò sumit, adeo ut is juxta Platonem *de legibus* Musicus præstantissimus haberi debeat, qui has disciplinas, cum proportionibus & numeris sonoris feliciter atque perscitè conjunxerit; quantos vero progressus in Philosophiâ, quantos in harmoniâ, atque proportionibus omnigenis, Græci fecerint, Aristotelis, Ptolomæi, & cæterorum Virorum incomparabilium opera admiranda, hucusque testantur; an ideo fabulosam mentionem existimabimus τὴν ἀπμοσίαν, si jam non possimus eam simpliciter canere, κατὰ δίεσιν καὶ δίεσιν ὅτι τὸ βαρὺ, vel ἐναντίως ὅτι τὸ ὀξύ? Omitto, quod Aristides asserat, se suo tempore cecinisse harmoniam puram. At sive harmoniâ simpliciter usi fuerint, sive non, certum tamen est, eos egregie cecinisse, & saltem cum ditono, quasdam chordas enharmonicas aliquando conjunxisse.

Placet verò Musicæ Græcæ vim, ex optimis auctoribus, Platone & Aristotele probare. Itaque ille

ait lib 7. de legibus: *Omnem Musica rationem in numeris & modulis sitam*, esse morum imitationem *βελιόνων καὶ χειρόνων ἀνθρώπων* fusè docet 3. de Republ: Melodiam Reipublicæ custodi necessariam esse, ut mores suos informet, eam in animum efficacitè immanare, atq; in eo varios affectus ciere, quum *λόγῳ ἁρμονία & ῥυθμῷ* constet, quamvis ibidem rectè *μαλακὰς τε καὶ συμπολικὰς τῶν ἁρμονιῶν* rejiciat, quales esse putat Jonicas & Lydias, quas *χαλαράς* (effœminatas) appellat, ne videlicet Civitatis custodes effœminati evadant. Idem paulo inferius de Rythmo docet, qui cum pariter ad Musicam accedere debeat, idem de eâ asserere censendus est.

Arist. 8. Polit. c. 5, de Musicâ fusè disquirens, & num aliquâ qualitate, quæ ad mores pertineat, per eam afficiamur; ita ipse responder: affici cum illa, tum Conventus Olympici declarant, quibus animos constat in furorem rapi. *furor autem affectio est morum, qui animam attingunt.* At vero in ipsis cantibus, subjicit, *ἐστὶ μὲν μαλακὰ τῶν ἡθῶν, καὶ τὰ ἐστὶ φανερόν*, idque adeo verum esse dicit, ut etiam credat ipsam modulationem sine sermone, mores præ se ferre. Voces autem, mores ipsos referre dicuntur, à quibus exeunt, unde cum à turpibus & lascivis cantilenæ audiuntur, illorum procacitatem & levitatem referunt, si vero à virtute præditis procedant temperantia, castitas, & ipsa virtus, in voce relucere videtur.

MOMENTUM TERTIUM,

NE vero, quisquam miretur, vim illam Musicæ antiquæ nobis ereptam esse, vel existimet, ea falsa & fictitia esse, quæ de illius virtute diximus, id deinceps cantum fiet, ubi in specie etiam dabimus, quanta sit vis Musicæ in Rhetoricâ. Sed quid audio? posse quidem id concedi suo modo, quod Musica tantam vim habeat; quomodo autem morbos curare queat? quomodo etiam Dæmonas expellere? cujus exemplum præstitit Rex David, ludens coram Saule, id vero majus esse, quam ut per solam ὁμοφωνίαν atque συμφωνίαν fieri possit: sed sit majus, eo tamen etiam concentus harmonicus non parum conferre potest, quæ naturæ passiones levandas, per varios sonos. Nam Musica Davidis, nullis licet adjuncta in specie Cælestibus influentiis, duobus Saulem modis sedare potuit. Primo, spiritus, fumosque cerebri Saulis ita movendo, calefaciendo, atque attenuando, ut succum melancholicum dissipaverint. Secundo, ubi spiritus illi, melancholicum succum relinquerunt, non potuit savire, donec redirent, quia ex le terrestris est, & velut actione destitutus, nisi spiritus vitales atque animales illum moverint, atque huc illucque traduxerint. Quis scit, num non Davidis Musica, proportionem aliquam exhibuerit, quæ cerebri temperamento, vel spiritibus ei accom-

B; modis

modis ita corresponderit, ut cerebrum alteratum & dissonans in concentum redegerit? ut ut autem sint ista, illud nihilominus pro certo habemus, Davidis devotam cantilenam, quam ore pronunciavit, dum eandem cithara referebat (accedente benedictione divina) hic utramque paginam fecisse. Equidem quia DEUS psallenti Davidi, peculiari suâ benedictione, voluit adesse, dans verbis vim & energiam, lyræ cū sono Dæmonē expellere potuisse, mihi persvadeo; rebus enim corporeis sæpè DEUS utitur, ut qui spiritus suum imperium detrectarunt, ab infimis creaturis corporeis patiantur. Quin imo Davidis intentio, & Saulis attentio, non parum juvare potuit, præsertim si David, (quod extra dubium est) ore cecinerit. Huc facit quod Aristid: l. 2. rectè advertit; *Musicam esse veluti medicinam*; Nam, quemadmodum unum idemque medicamentum, licet ad simile morbi genus, pluribus corporibus admotum, non similiter operatur, sed in quibusdam velocius, in quibusdam tardius, ita melos hunc magis quam illum excitat. Hinc fit ut egregii Musici, per intervalla & Rythmum, quæ duo, ad animi pathemata commovenda imprimis requiruntur, quaslibet passiones commovere valeant, dum modo sciant, ejus quisque sit temperamenti, & quos motus ejus passio commota, quosque pulsus obtineat. Concludere etiam possumus è Davidis Exemplo, o-
dium

dium Musici plurimum impedire, ne te commoveat, quid enim tibi profit, quem odio habueris? si quid gratum cecinerit, videbitur tamen tibi in gratissimum, quapropter Saulem sibi infensum David placare non æque potuisset, tametsi non minus pulchrè caneret, neque minori furoris sedandi desiderio teneretur. Musicus igitur, auditorum benivolentiam instar Rhetoris & Oratoris sibi conciliare, se in eorum amicitiam insinuare, temperamentum & ingenium, atque affectus animi sibi nota facere debet, si nobilem effectum producere velit, vel saltem cavere debet, ne odio habeatur; Quemadmodum Rhetor, vice versa se componere debet, ad morem Musici; qui ista omnia probe norit, & ad praxin producere potest. Adeo hæ disciplinæ se mutuo respiciunt, ut una sine altera vix esse, aut benè esse, possit, quod nunc in sequentibus in specie dabimus.

MOMENTUM QVARTUM.

Dixi Musicen & Rhetoricen sic se mutuo respicere, ut nemo facile dici possit bonus Rhetor atque orator, nisi etiam quadantenus peritus sit artis Musicæ; hinc tantum jam antiquis temporibus, non studii modo, sed etiam venerationis mutuæ, utrisq; intercessit, ut iidem Musici, & vates, & sapientes judicentur, parique cum Philosophis
in.

in honore haberentur, videatur Commentarius
 Joh: Meursii ad Lycofrontem. Quippe Musicæ no-
 mine, omnem disciplinam complectebantur, nam
 qui Musici erant, cum s'vavibus illis modis, rerum
 omnium peritiam conjungebant, undè etiam di-
 dymus in odyss: Homeri, cantorem accipit pro Phi-
 losopho, conf: Cic: de Orat: Mitram alios, certè Ti-
 magenes, quem Suidas scribit fuisse historicum,
 & Rhetorem Milesum, auctor est omnium in Li-
 teris studiorum, antiquissimum Musicen extitisse.
 Atque clarosapientiâ viros, nemo dubitaverit, stu-
 diolos etiam fuisse Musices; Pythagoras enim, &
 eum seqvuti, res omnes, ad numeros & Musicam
 retulerunt, nixi acceptâ sine dubio antiquitus opi-
 nione quâ ferebant, mundum ipsum eâ ratione esse
 compositum, quam postea sit lyra imitata; Quem-
 admodum enim idem intelligebat Pythagoras etiam
 de Sphæris Cælestibus, quarum supremam accuris-
 simum sonum efficere scripsit, infimam vero, gra-
 vissimum. Quid de Philosophis loquor, quorum
 non postremus Socrates, jam senex institui lyra,
 non erubescbat, Duces maximos, & fidibus, & ti-
 biis tecinisse scribit, Quintil. Non itaque frustra
 Plato civili viro, quem πολιτικὸν vocat, & cuique
 qui haberi vult literatus, necessariam esse Musicen
 credidit. Demum, in proverbium apud græcos abiit,
Indoctrus à Musis & Gratiis abesse. Verum quid boni ex
 eâ, propriè & speciatim, petat futurus Orator, id
 in sequentibus cognoscendum damus.

CAPUT TERTIUM.

Characteres & stilos, ad Musicam rationem examinans.

MOMENTUM PRIMUM.

Ut itaque stemus promissis, atque adeo isti quam nobis præscripsimus viæ pressè insistamus, prænotamus, Characterem stili, non uno se habere, nec posse, neve debere, modo, quin potius pro triplici Materiæ natura sit, vel humilis, vel mediocris, vel grandis. Dum autem hæc dicendi genera inter se miscentur (ut Keckermannus inquit) sicut Musici tonos miscent, mixtus adpellari solet. Ergo in quolibet Characterē consideranda sunt *res, verba, & Compositio*, quemadmodum in Musicā paritē ad modum, considerandæ veniunt, *Claves, voces, Cantus, mutationes, figura, signa, Proportiones, Toni seu modi*; de quibus suo loco. Monent Rhetores in re, grandi, magnificè & gravitèr procedendum esse; ut si verba de *DEO* facienda sint, & rebus Divinis, de *REGE* & Republicā, de fulmine ac terræ motu &c.

Sed causam tenuem potissimum decere genus humile, sicut mediocri convenit genus temperatum. Dictionis enim Character ex Materialium diversitate dependet, quæ cum multis modis variet, sive Musicen, sive Rhetoricen, spectes, in priori pullationis, seu Cantus & harmoniæ, in posteriori stili variationem fundat; Etenim verum omni parte illud Vossii: *Quemadmodum alius ornatus principi est conveniens, alius privato, aliud schema militem, aliud mercatorem, aliud agricolam, aliud Philosophum decet, ita neque omnis materia eodem tractanda est modo.* Quæ omnia, in se licet clara, mox ulterius diducemus, quò manifestum fiat, quid quantumque commodi, Rhetor, sive futurus Orator, ex peritia artis Musicæ habeat, ut exinde videri possit, & quomodo Musicus se gerere debeat, artis suæ ut vim exerat, & item Rhetor, quò ad modum periti Musici, arte suâ, animos hominum in diversa flectere queat.

Primum ideo, quod ad perfectam vim Musicæ restituendam, Musicus observare debet, post bonam inventionem & dispositionem, ad ipsas dictiones attinet, quæ dum canuntur, optimè pronuntiari debent, ita ut ab audientibus quos movere cupit, distinctè percipiantur. *Non enim in puero, quem in hoc instituimus genere, inquit Quintil; aut vocis exilitate frangi volo, aut similiter tremere, nec vitia ebrietatis effingat, nec servili vernilitate imbuatur, nec amoris, avaritiæ, metus di-*

dicat affectum; nam frequens imitatio transit in mores.
 Quod autem pronuntiatio, maximam vim habeat,
 tam in Musicâ, quam Oratoriâ, patet ex eo, quod
 eadem verba imitata pronuntiatione, indident, asse-
 verent, exprobrent, indignentur, interrogent, irri-
 deant, elevent, & in iisdem nullam gratiam quandoq;
 virtus habeat, quin potius ipsa vitia delectent. Un-
 de rebus ipsis pronuntiatio est conformanda. E-
 nimverò sine pronuntiatione seria in Eloquentiâ, &
 pulsatione seu cantione in Musicâ efficaci & accom-
 modata rebus, tempori, personæ, friget inventio,
 corpet dispositio, langvescit universus elocutionis ar-
 dor: quamobrem benè Quint: id intellexit, cum scri-
 beret: *Infantes actionis dignitate eloquentiæ saepe fru-
 strum tulerunt; & deserti, deformitate agendi, multi infan-
 tes putati sunt.* si enim rem rectè examinamus, de-
 prehendemus omnes animi motus per hæc tria
sonum, agitationem, & gestum se explicare. Voces ut
 chordæ, sunt intentæ ad quemque tactum recipien-
 dum, acutum, gravem, citum, tardum, magnum,
 parvum, mediocrem: Hinc plura genera sonorum
 diffunduntur; lenis, asper, contractus, amplus, fle-
 xus, tractus, scissus, inflatus. Debet etiam Elo-
 quentiæ Candidatus, non ut iners Musicus, eadem
 chorda semper oberrare, sed varianti voce, ita ut
 probus Musicus & Cantor, gratiam & gloriam au-
 cupari. *Iracundius fulmen*, sonum postulat acutum,

incitatum, crebrò incidentem. *Miseratio* vero & *ma-*
ror, flexilem, interruptum & flebilem. At *metus*, de-
 missum, hæsitantem, abjectum. *Voluptas* autem,
 effusum, blandum, hilarem, ac remissum amari ob-
 servanda igitur sunt hæc momenta. 1. *Quantitas*
 vocum: fugiet languidum murmur; inconditam vo-
 ciferationem, concitatam volubilitatem, effœmina-
 tam tarditatem, & servabit ubique sonum clarum
 & moderatum. 2. *Qualitas* vocum, id suo jure po-
 stulat, ut sonus sit emendatus, non peregrinâ rusti-
 citate turgidus. Sit *dulcis*, *clarus*, *expeditus*; non in-
 articulatus, obscurus, implicitus, & fractus. Sit *va-*
riabilis; nunc sedatus, nunc plenus, nunc virilior,
 non præpingvis, non unisonus, non intermis-
 sione effusus, & sine mutatione contentus. Scilicet,
 vox sequatur animæ & naturæ ductum, ad rerum
 quæ proferuntur genium prorsus accommodata.
 3. *Temperantia vocis in verbis singulis quæ vult*: ut verba
 pondere ac numero gravia, tardius pronuntientur;
 leviora autem & numero breviora, citius & mollius:
 ut propria & tropica, acutæ *Ironiæ*, illustres *Me-*
thaphoræ, consimiles efficaci excellentiâ splenden-
 tes formulæ, erectâ & sonanti locutione proferan-
 tur: Ut figuræ dictionum, *anaphora*, *Epistrophe*,
Epanalepsis, delicatâ morâ | modulatione, & concin-
 nâ auribus gratia, dicantur. *Temperantia vocis circa*
expressionem affectuum, hoc efflagitat, ut sonus sit in
 rebus

rebus lætis, alacris, jucundus, tripudians; *In tristibus*, calamitosus, querulus, plangens; *In dolore*, lugubris, lqualens, imò pressu obductus; *In voluptate tener*, saltans, hilaris; *In irâ*, atrox, asper, vacillans; *In verecundiâ*, contractus, pudibundus, hæsitans; *In blandiendo, fatendo, rogando*, lenis, candidus, submissior; *In suadendo, pollicendo*, fortis, gravis, constans; *In consolando*, cautus, modicè inflexus, victoriosus; *In laudando*, lætus, magnificus, pomposus; *In contentione*, volubilis, pugnans. Cæteri *admirantium, interrogantium, ridentium moduli*, suas habent peculiares voces. 5. *Temperatio vocis*, respectu partium orationis, hæc sequitur Præcepta. In *exordio*, est submissa, modesta, affabilis. In *propositione*, sonora, explicata, & altior. In *narratione*, aperta, simplex, dilucida. In *confirmatione*, agilis, acris, instans, temperata. In *contentione*, multiplex, bellatoria, alacris. In *Epilogo*, inflexa, excitata, variis distincta aculeis.

Secundum, quod requiritur, quemadmodum in perfecto Musico, sic etiam in Oratore, est, ut auscultatores non solum distinctè audiant, sed & verborum proprietatem, probè intelligant. Verborum namque intellectus, velut dictonum ac versuum anima est, cætera omnia informem materiem existimaveris, si intellectus abstuerit, quâ enim ratione quæso, animi tui conceptum in auditorum animos transferre velis, si quod profers ad persua-

den-

dendum, non intelligant: ut autem is, qui Literas amico scriberet, se ridiculum exhiberet, si ei græcè scriberet, qui solum peritus esset germanicæ, vel lingvæ gallicæ, quid nisi stultus haberetur, cum sic literæ à scopo, ad quem collineare debebant, nimirum, ut scribentis exprimant mentem, omninò aberrarent; Ita qui loquitur, vel canit, ut animos auditorum, commoveat, & quo velit agat, vel ab irâ & indignatione ad temperantiam, lenitatem, atque modestiam, reducat, si græcâ vel hebræâ lingvâ coram Gallo uteretur, qui solum gallicè sciret, is procul dubio deridendus.

Tertium quod sequitur requisitum, Musici seu Canentes, ad perfectam vim Musicæ restituendam, diligentèr observare debent, quod est metrum & dictionum quantitas, seu numerus. Cui jungent semper aptam & concinnam convenientiam atque modulationem, in vocis productione, & proportionem numerosa, & per participationem in debita corporis conformatione, nam quando gestu optimo, Musicus atque Orator movetur, in ejus corpore dicitur esse numerus. Ita idem etiam ad perfectam vim Eloquentiæ, futurus Rhetor atque Orator observabit. Numeros Musica duplices habet, in vocibus & in corpore, utriusque enim rei, aptus quidam modus desideratur. Vocis rationem Aristoxenus Musicus dividit, in *ῥυθμὸν* & *μέλος ἁρμονικόν*, quorum alterum,

mo-

modulatione, alterum, canore ac sonis constat; hæc omnia Oratori itidem necessaria, quorum unum, nempe habitus corporis, ad gestum numeri, alterum (Rhythmus) ad collocationem verborum, tertium, utpotè μέλος, ad flexus vocis, qui sunt in agendo quoque plurimi, pertinet. Nisi fortè in carminibus tantum & in canticis exigitur structura quædam, & inoffensa copulatio vocum, in agendo supervacua est, aut non compositio & sonus, in Oratione quoque variè pro rerum modo adhibetur, sicut in Musicâ. Nam & voce, & modulatione, grandia elatè, jucunda dulcitè, moderata lenitè canit, totâque arte consentit, cum eorum, quæ dicuntur affectibus. Atque in *orando* quoque intentio vocis, remissio, flexus, pertinet, ad movendos audientium affectus: Aliaque & collocationis & vocis modulatione, concitationem judicum, alia misericordiam perimus, cum etiam *organis*, quibus sermo exprimi non potest, affici animos in diversum habitum sentiamus, corporis quoque decens & aptus motus, qui dicitur *εὐρυθμία*, est necessarius, sive *capitis* fuerit, sive *digitorum* & *manuum*, aut etiam ipsorum *pedum*, quibus ad vivum exprimant, quæ profertur, ut sic ipsâ voce & motu, rem ipsam propemodum oculis subjiciant, ut id svadeatur, quod verbis complexi fuerint.

MO-

MOMENTUM SECUNDUM.

Quartò, ut Musicus ex calculo omnium, optimas voces, & apta Instrumenta eligere debet, & qui canunt, vel ludunt, peritissimi, atque adeò exercitatissimi esse debent in arte suâ; Pari ratione Rhetor, si propositum sibi finem obrinere cupit, h. e. si dicere ad persuadendum adpositè velit, de delectu verborum sollicitus esse debet. Rhetor enim ex Cornelii Taciti mente: *sicut locuples & laudatus Paterfamilias sit*, oportet, non qui eo tantum regatur tecto, quod imbrem & ventum arceat, sed etiam, quod visum & oculos delectet. Non eâ solum instructus supellectile, quæ necessariis usibus sufficiat, sed sit in apparatu ejus, & aurum & gemmæ, ut sumere in manus, & aspicere sæpè liceat. Quædam verò procùl arceantur, ut jam oblitterata & olentia, nullum sit verbum velut rubigine infectum, nulli census tardâ & inertî structura in morem annalium componantur, fugiat fœdam & insullam scurrilitatem, variet compositionem, nec omnes clausulas, uno & eodem modo terminet.

MOMENTUM TERTIUM.

Quintò, sicut peritus Musicus id curat, ut ea cantantur, quibus auditores affici possint, & attenti reddantur, ad ea, quæ canuntur, atque adeò

deò cantilenā, illorum moribus, humoribus, tempera-
mentisq; & ufui accommodet, quos excitare vult. Sic
virtus Rhetoris est in iis, quos comovendos susceperit,
notare discrimina ingeniorum, & quo quemque na-
tura ferat, maximè scire. Nam est in hoc incredibi-
lis quædam varietas, nec pauciores animorum penè,
quam corporum formæ. Utile deinde plerisq; vilum
est, ita quemque instituere, ut propria naturæ bona,
doctrina toverent, ut eò quò tenderent ingenio potissi-
mum, juvarentur: Vel ut quis Palæstræ peritus, dum
pleni pueris gymnasium ingreditur, primò singulorū
curā omni corpus, animumq; explorat, cui quisque
certamini sit præparandus, ita Præceptorem Elo-
quentiæ decet, cum sagaciter fuerit intuitus, quo
ingenio quisq; sit, similiter se commodare omnibus
& singulis, ut in eo, quo quisque eminet, provehatur,
quo & adjuta curā magis natura evalescat, & ea
in quæ natus videtur institutio reddat faciliora.
Verum ei qui foro destinatur, non in unam aliamq;
partem, sed in omnia, quæ sunt ejus operis, ela-
borandum est, non enim satis est dicere pressè tan-
tum, aut subtiliter, aut asperè: non magis quam
Phonasco (vocalitatis Magistro) acutis tantum, aut
mediis, aut gravibus sonis, aut horum etiam par-
ticulis excellere: nam sicut cithara, ita oratio per-
fecta non est, nisi ab imo ad summum omnibus
intenta nervis consentiat.

D

MO-

MOMENTUM QVARTUM.

Sextò, si stylo vis perfectò suo vigore constabit, é re est, ut certis præscriptis ad Musicam pertinentibus, uratur. Athan: Kirckerus sic de hoc negotio: *Stylus, impressus vel expressus est; stilus impressus,* dependet ab hominibus, quoad eorum naturalem complexionē; *Expressus* verò, est certa ratio scribendi, accommodata ad Compositionem. Hic habet 8. genera 1. ille qui in templo adhibetur in hymnis, gradualibus, & Antiphonis & dicitur *Ecclesiasticus*: qui est *ligatus* vel *solutus*; prior ad cantum choralem seu firmum spectat, posterior in Componistæ voluntate seu beneplacito est. 2. est *Canonicus*. 3. *Moteticus*. 4. *Phantasticus*. 5. *Madrigalescus*. 6. *Melismaticus*. 7. *Hyporchematicus*. 8. *Symphoniacus*. 9. *Recitativus*. Inter hos etiam, locum, suo titulo, vendicat sibi *Tabulatura* nostra antiquissima, & *Bassus Generalis*, quem *Continuum* appellamus, quibus sanè progressu temporis, accessit propolitio & elaboratio tanta, ut non solum existeret svavissima excellentia, sed & excellentissima svavitas. Hinc tot monetæ, tot melodix Christianæ; tot Cælestes harmoniæ, madrigalia Sacra, concentus Ecclesiastici, Cymbala Sacra, Symphoniæ sacre, opera melica, & symphoniaci circi, laudē Dei uno concentu resonant. Itâ adhuc hodiè fit in Europâ: *Itali* alium stilum usurpant; *Germani* alium, imò & *Angli* ab illorum stilo longè distant, de qua re Kirckerus

vici-

vicissim : Die Italiäner haben einen andern Stilum als die Teutschen / diese als die Franzosen / diese als die Spanier / ja die Engländer / haben auch einen ganz andern Stilum : Jeder richtet sich nach dem natürlichen Temperament und des Lands Gewonheit. Die Italiäner hassen an den Teutschen ihre morosische Gravität / so sie in ihrem Stylo sehen lassen : An den Franzosen die gar zu vielfältige terrecismos und Erzitterung der Stimmen in den Harmonischen Clauseln / &c. An den Spaniern den angenommenen Pracht und Stolz : Dagegen diese strafen an den Italiänern die unannehmliche Wiederholung der Trillen / dardurch / sonderlich wann sie indiscret gemacht worden / alle Zierd der Harmony benothen wird / komt hin zu das ungereimte Capriziren der Stimmen / da mehr Gelächter als affectus bewogen werden / nach dem Spruchwort : *Itali caprisant : Hispani latrant : Germani boant : cantant Galli.*

MOMENTUM QUINTUM,

Multa sunt præterea, quæ tam Rhetorem quam Musicum juvare possunt, si scilicet Medicinæ, & Philosophiæ, Historiæ, Chronologiæ, Geographiæ, & totius denique Cosmographiæ quadantenus peritus sit, proderit & Astronomia, & tum moperè quidem Theologia, moralis præsertim, ex omni parte necessaria, non solum, ut doctus sit uterque (scilicet & Musicus & Rhetor) sed etiam ut virtute-

tute prædicus, & DEUM optimum, maximumque
 toto corde diligit; Sciatque DIVINI NUMINIS
 gloriam, laudesq; in æternum decantandas, & Rhe-
 tor sive Orator, comto sermone cunctos, ad ejusdem
 sanctissimi NOMINIS gloriam atque Majestatem cele-
 brandam, provocer, atque illius dilectionem in au-
 ditorum corda pro virili insinuet: juxta Basilium
 magnum in Psalm: 29. *Psalmus est oratio Musica, quando
 Concinnè juxta rationes metricas ad instrumentum pulsa-
 tur. Hymnus est canticum, laudes DEI complectens: Ode
 est vox concinna ad numeros edita absq; instrumenti concentu.*
 Ut ita unice DEI gloria Musicæ, non minus quam
 Eloquentiæ, & omnium denique scientiarum sco-
 pus nobis existat, faxit DEUS noster qui solus di-
 gnus, in cujus laudibus concinendis & extollen-
 dis, omnes, vitam, Spiritum, affectum totum, ipsam
 denique æternitatem, impendant.

DEO,

REGI SECULORUM,

Immortali,

Invisibili,

Soli sapienti,

Soli potenti,

Honor, gloria,

In secula seculorum,

AMEN.

Högtåhrade Her Bror.

Ag skattar mig helt säll/ at iag/ min Bror/ får
fåga/

Mitt sinne der utaf/ att man den dagen seer
På hwilken dygden sielf Ehr ungdoms währ
nu geer/

Den prijs Ehrs lärda Wärd/ sig skäligt kan tillägna;

J samma Lärdoms Prof och så i liuset gifwit
Och der i konstigt spehl med konstigt tahl jämfört.
Ty hur' Arion och Amphion hafwa rört
Bå gryn och stumme ting/ der om är nog samt skrifwit.

Men hwem i jyrligt thal haar wißt sitt Mästers tycke?
Det hafwer Cicero sielf burit witne om
I sine skrifter och för dem ett låf bekom/
Som ewigt wara lähr/ och wunnit bästa tycke.

Nu utom det att of Ehrs lärda Arbeet wißar
Hwad lijfheet bägges konst/ samt hwadför wärkan the
å ömsa siidor haa och åth hwarannan gee/
Så till alt öfwerflöd alt detta i Ehr lyser.

Ty i the förres konst är J en mindre färdig/
An i den senares Ehrs witra snille röns/
Ty Pindi tåcka folk Ehr derför ger till löns
Det som Ehr stora flit/ i sådant mähl är wärdig.

J. BORG.

Étant la nature d'un amitié véritable de se rejouir
 du progrès & de la fortune de ses amis, je ne puis
 qu'avec une tres-juste raison témoigner l'extreme joye
 que je prends, *Monsieur*, de vôtre heureux succez dans
 des belles études, dont en peu de jours vous donnerez au
 monde une marque tres solide, en comparant tres do-
 ctement *l'Eloquence* avec *La Musique*; & meme, je me
 rejouis de vôtre avancement, mais encore plus d'avoir
 trouvé une si agreable & si belle occasion de vous
 témoigner ma joye. Et si je ne le faisois pas, je ferois tort a vos
 merites, n'étant rien plus juste que de vous louer, a qui la
 vertu véritable & l'habitation de toutes les belles sciences
 se trouvent si heureusement rencontrées, c'est pourquois
 je veux esperer que tous les admirateurs des études
 vous donneront des louanges que vous vous avez ac-
 quité en scavant, dans ce beau ouvrage. Au reste, je
 vous souhaite en vôtre propos honeste toute sorte
 de felicité & de prosperité, & que vous joueriez tel-
 lement icy avec *L'Eloquante Musique*, qu'enfin vous
 puissiez jouer sans cesse sur des Instrumens angelique
 dans L'assemblée heureuse des Thriumphans au ciel;
 ce qu'est un voeu plus du coeur que de bouche, pendant
 que je demeure tres-sincerement.

MONSIEUR

Dr Abo le 2.
 De ce mois
 L^r An 1703.

vôtre
 Tres-obéissant & Tres-
 fidele serviteur
 PIERRE HELDINGH.

RHETOR MUSICE,

FRATER Dilectissime.

Scandere difficile est virtutis pulpita vera.
Illius in summo at vertice tuta quies.

Mandere jucundum est, nucleum succoque potiri,

Frangere sed rigidam res operosa nucem;
Quam sit amicum inter *Citharadam & Rhetora*
foedus,

Hæc tua mi Frater, charta modesta docet.
Te manet is fructus, quem docta modestia spon-
der,

Te laus certa manet: vive valeque diu!

AND. PREUTZ.

